

Πάνω στοῦ χρόνου τὰ φτερά
Πιὸ πέρ' ἀπὸ τὸν καιρὸ θὰ ζήσουνε.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ὡ Δία, λαμπάδα τῆς αὐγῆς, συνηθισμένο θάμπος·
Ἡ μοίρα μου μ' ἀναζητεῖ· χαῖρε τ' ὠραῖο τὸ φῶς μου!
ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Περστικός ὁ κ. Πάλλης ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἔμεινε στὴν πόλη μας λίγες μέρες, καὶ τώρα πάλι βγήκε σὲ ταξίδι στὶς ἐπαρχίες. Σὲ δεκαπέντε μέρες, γυρίζοντας στὴν Ἀγγλία, θὰ μείνει πάλι λίγες μέρες στὴν Ἀθήνα.

— Στὸ «Θέατρο Κυβέλης» θὰ παρασταθεῖ στὰ μέσα τοῦ ἀλλουνοῦ μήνα ἢ «Τρισεύγενη» τοῦ Κωστή Παλαμά, μὲ καινούρια σκηνικά πού τὰ σχεδίασε ὁ καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου κ. Θ. Θωμόπουλος. Στὸ θέατρο «Μαρίκας Κοτοπούλη» θὰ παιχθεῖ τὸν ἄλλο μήνα «Ἡ νεκρὴ πολιτεία» τοῦ Ντανούντζιο, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Κίμωνα Μιχαηλῆδη.

— Μιὰ καινούρια καλλιτέχνηδα μᾶς παρουσίασε τὴν περασμένη βδομάδα ἡ δ. Μαρίκα Κοτοπούλη, τῆ δ. Ἀλίκη Παπακρήστον πού κριθῆκε εὐνοϊκὰ ἀπ' ὄλους, καὶ τοὺς πιὸ δύσκολους, καὶ μᾶς ἐπεισε, μὲ τὸ τεχνικὸ κ' αἰσταντικὸ παίξιμό της στὴ «Ζουζοῦ» τοῦ Μπερνστάιν, πὼς μιὰ μέρα θὰ γίνεῖ ἀληθινὸ καὶ ζῆλευτὸ στολίδι τῆς νεοελληνικῆς σκηνῆς.

— Βγήκε τὸ 3' φυλλάδιο τοῦ καλοῦ περιοδικοῦ «Νεότης» (γιατὶ ἔχει Νιότη;) τῆς Σύμνης μὲ διαλεκτὴ ὕλη, πρόζες, διηγήματα, κριτικὲς καὶ ποιήματα. Τὴ συσταίνουμε ἐλόφωχα στοὺς φίλους τῆς δημοτικῆς.

— Στὴ «Δογματικὴ βελιθηθῆκη τοῦ Γ. Φέξη» γήγχανε τὰ «Ἐρωτικὰ πείσματα» τοῦ Μολιέρου, μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν κ. Ν. Ποριώτη σὲ στίχους. Μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν Ποριώτη. Αὐτὸ θαρροῦμε σώνει γιὰ ὅσους ξέρουν πόσο τίμια καὶ καλὸςυνεθῆτα δουλεύει ὁ φίλος καὶ συνιδεάτης μας.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

Στὶς 7 τούτου τοῦ μήνα παραστάθηκε στὸ θέατρο «Μαρίκας Κοτοπούλη» ἢ «Ἰφιγένεια» τοῦ Ζάν Μωρεάς μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Λεάντρο Παλαμά. Τί εἶναι ἡ μετάφραση, τὸ βλέπετε ἀπὸ τὰ λίγα διαλεκτὰ κομμάτια πού δημοσιεύουμε σὲ ἄλλη σελίδα. Τί ἔγινε στὴν πρώτη παράσταση καὶ πόσο ἠλίθια καὶ ἀτιμὰ κριθῆκε ἡ μετάφραση καὶ ἡ παράσταση, ἀνοίχτε ὅλες τὶς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες (λ. χ. «Ἀκρόπολις» 8 Αὐγ. σελ. 2, «Ἀκρόπολις» 9 Αὐγ. σελ. 1, «Ἐφημερίς» 8 Αὐγ. σελ. 3, «Καιροί» 8 Αὐγ. σελ. 2, «Πατρις» 8 Αὐγ. σελ. 6, «Σκριπ» 8 Αὐγ. σελ. 4 καὶ 5, «Ἔστια» 9 Αὐγ. σελ. 2 καὶ 3 κλπ.), νὰν τὸ ζεῖτε. Ἐμεῖς τόπο δὲν ἔχουμε νὰ ξανατυπώσουμε τέτοιες χλισειπωμένες ἀνοησίες, πού δὲν ἔχουν πιά καμιά πέραση στοὺς ἐπισημοῦς σοβαροὺς ἀθρώπους. Οἱ ἐφημερίδες τσαμπουνᾶνε καὶ τὸ Ζήτημα προχωρεῖ καὶ ἡ γλωσσικὴ ἰδέα φουντώνει καὶ θερμεύει. Νά, τί μᾶς διαφέρει ἑμᾶς καὶ σὲ τί προσέχουμε. Στοὺς ἀντίπαλους ἀφίνουμε τὶς βρισιές, τὶς συκοφαντίας, ἀκόμα καὶ τὶς δογματικὰς φοβέρες, τὰ μοναδικὰ τους ἔπλα—κι ἄς τὰ χαίρουνται.

Ὡς-ὅσο κάτι ἀξίζει, γιὰ τὴν κωμικότητά του, νάθανατιστεῖ ἐδῶ. Οἱ «Ἀθηναῖοι» πού εἶναι δὲ πάντα καλὰ πληροφορημένες σὲ ἔλα τὰ ζητήματα, γράψανε σοβαρὰ σοβαρὰ πὼς ἡ παράσταση ἔγινε μόνο καὶ μόνο γιατί ἔτυχε νάρθει ὁ κ. Πάλλης ἐδῶ καὶ ν' ἀκριβοπλερώσει (πάντα τὰ ρούβλια καὶ οἱ στερλίνες στὴ μέση!) τὰ ἔξοδα τῆς παράστασης. Ὁ κ. Πάλλης ἔφτασε δῶ στὶς 8 τοῦ μηνός, τὴν ἄλλη μέρα δηλ. τῆς παράστασης, καὶ καταλυθῆκε πού δὲν πρόφτασε τὸ γλέντι τῆς πρώτης. Αὐτὰ λέει ἡ ἱστορία. Τὰ ρέστα τὰ λέει ὁ κ. Λ. Παλαμάς στὸ ἄρθρο του πού δημοσιεύουμε σὲ τοῦτο τὸ φύλλο.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομὴ χρονιάτικη: Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τρίμηνες συνδρομὲς (3 δρ τὴν τρίμηνιά).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲν προπλερώσει τὴν συνδρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιόσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ ΣΕ ΜΙΑ ΠΡΑΧΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ

Στὴ συζήτηση κάθε ζητήματος μού φαίνεται πὼς, ἀντὶς νὰ καταστρώνη κανεὶς ἀρχές καὶ νὰ παρατάσῃ περικοπὲς ἀπὸ σοφὰ συγγράμματα, πολὺ σκοπιμώτερο εἶναι νὰ ἐξετάζῃ τὰ ἀποτελέσματα πού φέρνει ἡ πραχτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν θεωριῶν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ βγάξῃ τὰ συμπεράσματά του. Καὶ γι' αὐτὸ θεωρῶ τὸ βιβλίον (*) πού ἔχω μπροστὰ μου, χρησιμώτατο γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ. Φυσικὰ ἐδῶ πρόκειται γιὰ τὸν καθαυτὸ σοσιαλισμὸ, πού γυρεύει τὴν κατάλυση ἢ πὶὸ σωστὰ τὴν ἀρπαγὴ τοῦ κεφαλαίου, καὶ τὴν ἀντικατάσταση κάθε ἀτομιστικῆς ἐργασίας καὶ παραγωγῆς μὲ τὴν κοινοκτημοσύνη, τὸν κολεκτιβισμό καὶ τὴν κρατοκρατία. Δὲν πρόκειται γιὰ τὶς εὐγενικὲς προσιπάθειες τῶν ὀλίγων καὶ τὴν πολεμικὴ τῶν πολλῶν πού, μὲ διδαχές, νομοθεσίες καὶ ἀπεργίες, γυρεύουν νὰ καλλιτερέψουν τὴ θέση τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἀγροτῶν καὶ νὰ μετριάσουν τὴν ἐκμετάλλευσή τους ἀπὸ ἀσυνείδητους κεφαλαιούχους καὶ ἐγωιστὲς γαιοχτήμονες.

Ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, πού συσταί-

(*) Where Socialism failed-An actual experiment By Stewart Grahame. (John Murray. London 1912. 63).

νομε σὲ ἕστυς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» ἐνδιαφέρονται γιὰ τέτοια ζητήματα, μᾶς πληροφορεῖ, σ' ἓνα σύντομο πρόλογο, πῶς οὔτε ἡ Αὐστραλία, ἀπ' ὅπου τὸ πείραμα ποῦ διηγεῖται εἶχε τὴν ἀρχή του, οὔτε ἡ ἀποικία ἔπου ἐφαρμόστηκε, τοῦ εἶναι ξένες· ἔζησε πολλὰ χρόνια ἐκεῖ καὶ κοιμήθηκε, λέει, πεντακόσιες νύχτες στὰ καλύδια τῆς ἀποικίας. Οἱ πληροφορίες ποῦ μᾶς δίνει βαπτίζονται σὲ ἀμεσες μαρτυρίες, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ὠργάνωσαν τὸ κίνημα, σὲ ἔγγραφα ἐπίσημα καὶ ἰδιωτικά καὶ σὲ ἀτομικὴ παρατήρηση καὶ πείρα.

Τὸ πείραμα αὐτὸ ἔγινε πρὸ μερικῶν χρόνων στὴν Αὐστραλία. Ἀπὸ ἐκεῖ ἄρχισε καὶ μὲ τοὺς πρὸ εὐνοϊκοὺς ὄρους. Ἐνας ἀγνὸς σοσιαλιστῆς, εἰλικρινῆς, ἐνεργητικὸς καὶ ἀφιλόκερδος, μὲ πίστη ἀσάλευτη στοῦ σοσιαλισμοῦ τὶς ἀρχές καὶ θεωρίες, ὁ Οὐίλλιαμ Λαντ, μάζεψε μερικὸς Αὐστραλέζους μὲ τὶς οἰκογένειές τους καὶ τοὺς πῆγε στὴν Παραγουάη, δημοκρατία τῆς Νότιας Ἀμερικής, ἔπου ἡ Κυβέρνηση τοὺς παραχώρησε, μὲ πολλὴ προθυμία, μεγάλες ἐκτάσεις γῆς, εὐφορῆς, γεμάτης δάση, μὲ ἄφθονο νερὸ καὶ καλὸ κλίμα. Πρέπει νὰ τονισθῇ ἐδῶ, πῶς οἱ Αὐστραλέζοι αὐτοὶ δὲν ἦταν τὰ συντρίμια τῆς ζωῆς. Ἐξεναντίας ἦταν ὅλοι ἐργάτες διαλεγτοί. Τὸ ἄνθος, νὰ ποῦμε, τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, ἀνθρώποι ἀξιοί, συνειθισμένοι στὴ σκληραγωγία, ἐπιτήδειοι σ' ἕλες τὶς ἀγροτικὲς καὶ χειρωνακτικὲς δουλειές τοῦ Νέου Κόσμου, καὶ ποῦ εἶχαν καταφέρει νὰ βγάξουν τὸ ψωμί τους καὶ νὰ βάζουν καὶ μερικὲς λίρες κατὰ μέρος καὶ ἔλοι φανατικοὶ σοσιαλιστές. Ἡ Κυβέρνηση τῆς Παραγουάης ὄχι μόνον τοὺς ἔδωκε χάρισμα τῆ γῆς, χωρὶς φυσικὰ καμμιὰ φορολογία, ἀλλὰ καὶ ἀπανοιτὰ τοὺς βοήθησε σ' ἕλες τὶς δυσκολίες τους.

Καὶ ὅμως μ' ὅλα αὐτὰ, τὸ πείραμα ἀπέτυχε οἰκτρά, ἂν καὶ ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ πίστη τῶν περισσοτέρων, μάλιστα τοῦ Λαντ καὶ τοῦ ἀδερφοῦ του, ἐμειναν ἀκράδαντες ὡς τὸ τέλος. Κι ἀπέτυχε γιὰ τὸ ἔχασαν σ' ὅλα τους τὰ σχέδια ἓνα πρᾶμα. Τὴν ἀνθρώπινη φύση ποῦ παίζει τέτοιο μεγάλο ρόλο σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα. Ἡ πεποίθησις πῶς ὁ καρπὸς τῆς ἐργασίας δὲ θὰ μείνῃ στὸν ἐργαζόμενον καὶ τῆ γενιᾶ του, τοὺς ἔκανε, ἂν ὄχι τεμπέληδες, ἀλλὰ ἀδιόφορους στὴν ἐργασία. Τοὺς ἀφαίρεσε σιγὰ σιγὰ τὴν ἐντασι τῆς ἐνέργειας, τὴ ζέση ἐκείνη ποῦ εἶναι τὸ ἐλατήριο κάθε δουλειᾶς. Ὁ ἐργάτης ποῦ αἰσθάνονται πόσον ἡ ἐργασία του ἡ ἀξία κ' ἐπιτήδεια ἦταν ἀπαραίτητη στὴν κοινότητα, καταλάβαινε πῶς οἱ νόμοι τῆς «προσφορᾶς καὶ ζητήσεως» καὶ τῆς «ἐπικρατήσεως τοῦ πρὸ ἀξίου» εἶχαν σταματήσει καὶ, μὲ βαρειά του καρδιά, ἔδλεπε τοὺς

σχετικῶς πρὸ μπόσικους, ποῦ σὲ μιὰ διαφορετικὰ ὠργανομένη κοινωνία, θὰ ἦταν κατάλληλοι μόνον γιὰ τὶς πρὸ ἀχαμνὲς δουλειές, νὰ θεωροῦνται ἓνα μ' αὐτόν. Κ' ἔτσι ἔπαψε νὰ δουλεύῃ μὲ τὴν καρδιά του. Τὰ παιδιὰ, ποῦ ἡ κοινότης, κι ὄχι οἱ γονεῖς, ἐπέδλεπαν, δὲν ἐλάβαιναν καμμιὰ ἀνατροφή δὲ μάθαιναν σχεδὸν τίποτα. Ἐγίναν ἀγρίμια σωστά. Δὲν ἔγινε καμμιὰ καλητέρεψη στοὺς ὄρους τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων, καμμιὰ εὐμάρεια. Μόνον τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, κ' ἐκεῖνα ἔπως ὅπως, χωρὶς καμμιὰ ὁμορφιά, χωρὶς καμμιὰ νοστιμάδα.

Ἀπογοητευμένος ὁ Λαντ τραβήχτηκε μὲ 50 ὄπαδους σ' ἓνα ἄλλο μέρος τῆς Παραγουάης μετὰ μερικὰ χρόνια καὶ ἔδωσε νέα ἀποικία τὸ Cosme. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖ ἔπαθαν τὰ ἴδια, ἔπως στὴν παλιὰ ἀποικία: «τὴ νέα Αὐστραλία». Ἡ ἀνθρώπινη φύση φάνηκε πρὸ δυνατὴ ἀπὸ ὅλα τὰ ἰδανικὰ τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καὶ μόνον, ἔταν ἐπέισθησαν καὶ στίς δύο ἀποικίες, πῶς οἱ ἀρχές τοῦ σοσιαλισμοῦ δὲν ἐπιτυγχάνουν στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ κι ἀποφάσισαν ν' ἀλλάξουν σύστημα, νὰ γυρίσουν στὰ παλιὰ, νὰ ἀφήσουν τοὺς νόμους «τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως» καὶ «τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ πρὸ ἀξίου» νὰ ἐνεργήσουν ἐλεύθερα, ἄρχισαν οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ νὰ βλέπουν χαῖρι. Ἡ γῆ μοιράσθηκε ἀναμεταξύ τους, ἀλλὰ καθένας εἶχε τὸ ἀπόλυτο δικαίωμα νὰ τὴν ἐκμεταλλεύεται καὶ νὰ διαθέτῃ τὰ κέρδη του ἔπως ἤθελε. Ἦταν ἐλεύθεροι νὰ φέρουν ἐργάτες καὶ βοηθοὺς ἀπ' ἔξω, νὰ μεταχειριστοῦν ἰθαγενεῖς μὲ φτηνὰ μερομίσθια. Ἐτσι καθένας βρῆκε τὴ θέση του, ἡ ἀποικία καλητέρεψε, πῆγε μπροστά, καὶ οἱ ἀποικοὶ ἐκανοποιήθηκαν γιὰ τὰ μαῦρα χρόνια ποῦ πέρασαν ὡς τότες χωρὶς ἄλλο ἀποτέλεσμα ἀπὸ τὴ γρίνα καὶ τὴν κακομοιριά.

Τὸ βιβλίον γραμμὸ μὲ πολλὴ ἀπλότητα καὶ χάρη καὶ σχετικὴ ἀμεροληψία ἔχει πολλὰ λεπτομέρειες γιὰ τὶς διάφορες φάσεις ποῦ παρουσίασε τὸ πείραμα καὶ γιὰ τὰ διάφορα ζητήματα ποῦ ξεφύτρωναν στὴ μέση (κεφάλαιο, ἐργασία, σχέσεις οἰκογενειακές, ἐκπαίδευσις, θρησκεία κτλ.). Ἐἶναι συμβολὴ σπουδαία στὸ σοσιαλιστικὸ ζήτημα. Διαβάζοντάς το κανεὶς ὠφελεῖται, καὶ σοσιαλιστῆς ἀκόμα ἂν εἶναι, πολὺ περισσότερο, ἀπὸ ἀεροδρατικὲς θεωρίες καὶ ἀτέλειωτες συζητήσεις.

Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΣ

Folkestone, Αὐγουστος 1912.